

ایران از دریچه آمار فارسی

ایران از دریچه آمار
وزارت امور خارجه
اداره روابط عمومی و تبلیغات
بهمن ماه ۱۳۸۴

بسمه تعالی

پیشینه تاریخی

فلات ایران از قدیمی‌ترین کانونهای تمدنی دوران باستان در آسیا است. تاریخ اسکان در این فلات مشخص نیست ولیکن شواهد روشنی در دست است که این سرزمین از دیرباز مسکونی بوده است. مهاجرت اقوام آریایی به فلات ایران از هزاره دوم پیش از میلاد آغاز شد و هخامنشیان در سال ۳۳۰ قبل از میلاد نخستین امپراطوری بزرگ ایران را بوجود آوردند و پس از آن به ترتیب سلوکیان، پارتیان، ساسانیان، امویان، عباسیان، صفاریان، سامانیان، آل بویه، غزنویان، سلجوقیان، خوارزمشاهیان، ایلخانیان، مظفریان، تیموریان، ترکمانان، صفویان، افشاریان، زندیان، قاجاریان و خاندان پهلوی بر این کشور حکومت کرده‌اند. در بهمن ماه سال ۱۳۵۷ با رهبری امام خمینی (ره) و با قیام مردم ایران نظام دو هزار و پانصد ساله شاهنشاهی فرو ریخت و نظام جمهوری اسلامی برپا گردید.

جغرافیای طبیعی

ایران در قلب خاورمیانه قرار دارد و چون پلی دریای خزر را به خلیج فارس و شرق و غرب آسیا را بهم متصل می‌کند. برغم واقع شدن در ناحیه خشک دنیا، ایران از تنوع آب و هوایی برخوردار است بطوریکه می‌توان در یک زمان از سال چهار فصل را در نقاط مختلف آن مشاهده کرد.

• وسعت: ۱۶۴۸۱۹۵ کیلومتر مربع) هفدهمین کشور دنیا از نظر وسعت)

• آب و هوا: نسبتاً خشک با متوسط بارندگی ۲۵۰ میلی‌متر در سال

• موقعیت: در خاورمیانه و آسیای غربی قرار دارد

• همسایگان: ترکمنستان - آذربایجان - ارمنستان - روسیه - قزاقستان (در حاشیه دریای خزر) - عمان - امارات متحده عربی - عربستان - کویت (در حاشیه دریای عمان و خلیج فارس) - ترکیه - عراق - پاکستان و افغانستان

• تعداد استانها: ۳۰ استان

• تعداد شهرها: ۹۸۲ شهر

• تعداد شهرستانها: ۳۲۴ شهرستان

• تعداد دهستانها: ۲۳۷۸ دهستان

• تعداد آبادیهای دارای سکنه: ۶۸۱۲۲ روستا

• طول مرزها با همسایگان: ۸۷۳۱ کیلومتر

• طول مرزهای آبی: ۲۷۰۰ کیلومتر

جمعیت و نیروی انسانی

کشور ما از نظر ترکیب سنی جمعیت از جمله جوانترین کشورهای دنیاست و با توجه به این جوان بودن ضرورت تأمین زمینه‌های مشارکت فعال جوانان و نوجوانان و بهره‌گیری از توانمندیهای آنان و برنامه‌ریزی برای حل مشکلات آنها یک ضرورت اجتناب ناپذیر است.

• جمعیت کل: ۶۷/۴۷ میلیون نفر

• جمعیت شهری: ۴۴/۷۷ میلیون نفر

• جمعیت روستایی: ۲۲/۷۰ میلیون نفر

• پراکندگی جمعیت: ۴۱/۶ نفر در هر کیلومتر

• نرخ رشد جمعیت: ۱/۴ درصد

• نرخ بیکاری: ۱۲/۶ درصد

• جمعیت فعال: ۲۱/۶ میلیون نفر

• تعداد کارکنان بخش دولتی: ۲/۱۵۶ میلیون نفر

• مذهب رسمی: شیعه اثنی عشری (حدود ۹۹/۵۶ درصد)

• ادیان به رسمیت شناخته شده: زرتشتی، کلمی، مسیحی

• زبان رسمی: فارسی

• خط: الفبای فارسی دارای ۳۲ حرف

• مبدأ تاریخ: هجرت پیامبر اکرم (ص)

حکومت

با سقوط حکومت پهلوی در بهمن ماه سال ۱۳۵۷ جمهوری اسلامی ایران در کشور برپا گردید و مردم با شرکت در انتخابات آزاد با ۹۹/۸ درصد آرا به جمهوری اسلامی رای دادند.

• نوع حکومت: جمهوری اسلامی

- زمان استقرار نظام جمهوری اسلامی: ۲۲ بهمن ۱۳۵۷
- ساختار حکومتی: در رأس قوا ولی فقیه و در رأس قوه مجریه ریاست جمهوری می‌باشد و اداره امور بر اساس تفکیک قوا استوار است.
- رئیس جمهور عالیترین مقام اجرایی کشور است که با رای مستقیم مردم و بمدت ۴ سال انتخاب می‌شود. قوه مجریه متشکل از ۲۲ وزارتخانه و تعدادی سازمان و نهاد تحت نظارت معاونین رئیس جمهور می‌باشد.
- قوه مقننه: مجلس شورای اسلامی ۲۹۰ عضو دارد که از طریق انتخابات سراسری به مدت چهار سال برگزیده می‌شوند و رئیس آن هر سال توسط نمایندگان انتخاب می‌شود
- قوه قضائیه: ریاست قوه قضائیه به مدت پنج سال از سوی مقام رهبری منصوب می‌گردد
- مجمع تشخیص مصلحت نظام: متشکل از ۲۴ عضو و نیز اعضاء محترم شورای نگهبان است
- شورای نگهبان: ۱۲ نفر (شش نفر فقیه عادل منصوب رهبری و شش نفر حقوقدان به پیشنهاد رئیس قوه قضائیه و انتخاب نمایندگان مجلس شورای اسلامی)
- شاخصهای اقتصادی
- واحد پول: ریال
- بودجه سالانه: ۹۶۸ هزار میلیارد ریال
- میزان نقدینگی: ۴۱۸ هزار میلیارد ریال
- نرخ رشد صنعت: ۷/۴ درصد
- واردات: ۳۴/۷۹۵ میلیون دلار
- اقلام عمده وارداتی: ماشین آلات سنگین، محصولات غذایی و دامی، محصولات شیمیایی، محصولات الکترونیکی و الکتریکی.
- صادرات: ۳۳/۷۸۸ میلیون دلار
- اقلام عمده صادراتی: نفت، گاز، محصولات کشاورزی، فرش، خاویار، پسته، آهن، فولاد، ماشین آلات خدماتی و فنی و مهندسی.
- درآمد سرانه: ۱۲/۳۳۵/۰۰۰ ریال (تقریباً ۱۶۰۰ دلار)
- شرکای عمده تجاری: امارات _ آلمان _ ایتالیا _ ژاپن _ انگلیس _ کره جنوبی _ هند _ ترکیه
- تعداد بنگاههای صادراتی ۶۳۰۰ : بنگاه
- تعداد اقلام صادراتی : ۳۰ هزار قلم
- بدهی خارجی: ۱۶/۸ میلیارد دلار
- ذخایر ارزی: ۹/۵۲۷ میلیارد دلار
- نرخ تورم: ۱۴ درصد
- شاخصهای بخش کشاورزی
- سطح زیر کشت: ۱۴/۴ میلیون هکتار
- میزان تولید گندم: بیش از ۱۲/۵ میلیون تن
- میزان تولید جو: ۲/۰۸۵ میلیون تن
- میزان تولید برنج: ۲/۸۸۸ میلیون تن
- میزان تولید ذرت: ۲ میلیون تن
- میزان تولید گوشت قرمز: ۷۸۵ هزار تن
- میزان تولید مرغ: ۱۵۰۰ هزار تن
- میزان تولید شیر: ۶/۷۲۰ میلیون تن
- میزان تولید شکر: ۱۲۵۰ هزار تن
- وسعت جنگلها ۱۴۲۲۰۲۵۵۹ : هکتار
- وسعت مراتع: ۸۶۱۰۳۹۴۰ هکتار
- شاخصهای بخش صنعت و معدن
- سهم این بخش در تولید ناخالص داخلی: ۱۱ درصد
- مهمترین صنایع: نفت، گاز، پتروشیمی، فولاد، نساجی و خودروسازی .
- مهمترین صنایع دستی: فرش، گلیم، منبت‌کاری و سفال‌سازی.
- تعداد شاغلان: ۵۵۵۶۰ نفر
- تولید خودرو: ۸۳۷۱۹۵ دستگاه
- میزان تولید فولاد: ۱۰ میلیون تن
- میزان تولید سیمان: ۲۹/۲۹۹ میلیون تن
- مهمترین معادن کشور: ذغال سنگ، کانیهای فلزی، نمک، معادن شیمیایی و سنگ.
- ارزش افزوده تولیدات معدنی: ۴۶۱۸۰۵۰ میلیون ریال
- تعداد معادن در حال بهره‌برداری: ۲۸۸۶ واحد

• تعداد معادن بخش عمومی: ۳۴۳ واحد
• تعداد معادن بخش خصوصی: ۲۵۴۳ واحد

انرژی

انرژی در هر کشور موتور پیشرفت و توسعه می‌باشد. دولت جمهوری اسلامی ایران پس از انقلاب تلاش زیادی در این زمینه مبذول داشته است.

برق از بخشهای زیربنایی و عامل حیاتی دوام و بقا گسترش صنایع و حیات اجتماعی است که در پیشرفت و توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور نقش مهمی داشته و بعنوان صنعت مادر، محرک اصلی رشد و توسعه فعالیتهای زیربنایی گوناگون در اقتصاد بشمار می‌رود.

- مجموعه ذخایر نفت و گاز: ۱۲۰/۸۰ میلیارد بشکه
- ظرفیت تولید نفت: ۵۳۳/۱: میلیارد بشکه در سال
- صادرات مستقیم نفت خام: ۹۳۲ میلیون بشکه در سال
- صادرات فرآوردهای نفتی: ۴۲ میلیون لیتر در روز
- تعداد پالایشگاهها: ۹ پالایشگاه
- ذخایر گاز ایران: ۲۶/۷۵ تریلیون متر مکعب
- میزان پالایش گاز: ۶/۱۳۹: میلیون مترمکعب در روز
- صادرات نفت و گاز: ۳۶/۵۷۳ میلیارد دلار در سال
- تعداد مشترکین شبکه گاز: ۵/۷ میلیون مشترک
- تعداد شهرهای دارای لوله‌کشی گاز: ۶۱۴ شهر
- طول لوله کشی گاز شهری: ۷۹ هزار کیلومتر
- تولید محصولات پتروشیمی: ۱۳/۱ میلیون تن در سال
- میزان تولید برق: ۱۶۴۴۸۱ هزارمگاوات ساعت
- تعداد روستاهای دارای برق: ۴۹ هزار روستا
- تعداد مشترکین برق: ۱۸/۸ میلیون مشترک
- تعداد خانوارهای روستایی: ۴/۳۹ میلیون
- تعداد سدها (بتن و خاکی): ۱۵۷ سد « ۱۳ سد قبل از انقلاب، ۱۴۴ سد پس از انقلاب »
- تعداد سدهای در دست احداث: ۸۴ سد
- رتبه در بین کشورهای سدساز: سوم پس از چین و ترکیه
- تعداد مشترکان آب شهری: ۹/۲۴۰ میلیون رشته
- تعداد انشعابات فاضلاب: ۰/۸۱/۲ فقره
- تعداد شهرهای تحت پوشش آب شرب: ۷۶۰ شهر

بخش بازرگانی

- حجم مبادلات تجاری: ۲۰۹ هزار میلیارد ریال
- ارزش واردات: ۲۰۰۸۰۲۷۰۰ میلیون ریال • ارزش صادرات غیر نفتی: ۵۸۲۰۲۰۷۱ میلیون ریال
- تعداد مناطق آزاد تجاری و صنعتی: ۶ منطقه
- تعداد مناطق ویژه اقتصادی: ۱۶ منطقه
- میزان سرمایه‌گذاری داخلی در مناطق آزاد: ۴۶۳۶ میلیارد ریال
- رشد متوسط سرمایه‌گذاری: ۳۱ درصد
- تعداد طرحهای سرمایه‌گذاری خارجی: ۱۵۹ طرح
- میزان سرمایه‌گذاری خارجی از ابتدای انقلاب: ۸۲۳۳۷۵۵۰۰۰ دلار

پست و مخابرات

- تعداد تلفنهای ثابت: ۲۱۴۳۹۵۴۹ شماره
- تعداد تلفنهای همراه: ۵۰۷۵۶۷۸ شماره
- تعداد روستاهای دارای ارتباط تلفنی: ۴۳۸۰۰ روستا
- تعداد شهرهای دارای شبکه تلفن همراه: ۷۷۱ شهر
- تعداد مرسولات پستی: ۲۸۲ میلیون مرسوله در سال
- تعداد کاربران اینترنت: ۵/۵ میلیون نفر

راه و ترابری

- طول راههای کشور: ۸۰۷۲۰ کیلومتر
- آزاد راههای کشور: ۲۶۵۷۹ کیلومتر
- راه آهن: ۷۵۸۴ کیلومتر
- راه اصلی: ۲۵۸۶۳ کیلومتر
- راه فرعی: ۳۷۳۶۳ کیلومتر
- حمل مسافر توسط راه آهن: ۱۷/۳۹۷ میلیون نفر در سال

- وزن بار حمل شده توسط راه آهن : ۲۹/۴۵ میلیون تن
- حمل مسافر ناگاون هوایی ۳۵۵/۹ : میلیون نفر در سال
- حمل مسافر جاده‌ای: ۲۱۷/۷ میلیون نفر در سال
- تعداد فرودگاهها: ۵۳ فرودگاه

شاخص‌های بخش فرهنگی و آموزشی

- تعداد کل دانش آموزان: ۱۵/۳۳۵ میلیون نفر
- تعداد دانش آموزان مقطع ابتدایی: ۶/۳۰ میلیون نفر
- تعداد دانش آموزان مقطع راهنمایی: ۴/۳۷۱ میلیون نفر
- تعداد دانش آموزان مقطع متوسطه: ۳/۷۷۲ میلیون نفر
- تعداد دانش آموزان استثنائی: ۷۲ هزار نفر
- تعداد مدارس غیر دولتی: ۹۴۱۴ واحد
- تعداد کل دانشجویان: ۲/۱۱۷ میلیون نفر
- تعداد دانشجویان دانشگاه‌های دولتی: ۸۸۸/۸۸۹ نفر
- تعداد دانشجویان دانشگاه آزاد: ۱/۰۲۲/۰۱۸ نفر
- تعداد دانشجویان در مقطع کاردانی: ۴۸۷/۸۰۰ نفر
- تعداد دانشجویان در کارشناسی: ۱/۳۲۲/۸۶۹ نفر
- تعداد دانشجویان کارشناسی ارشد: ۷۶۵۸۸ نفر
- تعداد دانشجویان دکترا و تخصصی: ۵۸۶۷۴ نفر
- درصد با سواد افراد بالای ۶ سال: ۸۵/۸۱ درصد

مطبوعات

- تعداد عناوین مطبوعات: ۲۸۷۱ عنوان
- تعداد روزنامه دارای مجوز انتشار: ۱۹۶ مورد
- تعداد روزنامه در حال انتشار: ۱۱۹ روزنامه
- تعداد هفته نامه : ۲۸۶ هفته نامه
- تعداد روزنامه در حال انتشار (محلی): ۱۷ روزنامه
- تعداد روزنامه انگلیسی: ۴ روزنامه
- تعداد روزنامه عربی: ۲ روزنامه
- تعداد روزنامه ارمنی: ۱ روزنامه
- تعداد روزنامه ناپینایان: ۱ روزنامه

سایر امور

- تعداد کل شبکه‌های تلویزیونی: ۴۲ شبکه
- تعداد شبکه‌های استانی : ۲۰ شبکه
- تعداد شبکه‌های تلویزیونی سراسری ۶ : شبکه
- تعداد شبکه‌های تلویزیون بین‌المللی: ۴ شبکه
- تعداد شبکه‌های رادیویی: ۸ شبکه
- سالنهای سینمایی فعال: ۲۴۲ سالن
- تعداد صندلیهای سینما ۱۳۱۶۰۴ : صندلی
- تعداد مراجعین به سینماها: ۱۶/۲۹۴ میلیون نفر
- تولید فیلم سینمایی: ۶۲ عنوان
- تعداد کتابخانه‌های عمومی: ۱۵۸۰ باب
- تعداد عناوین کتابهای منتشره: ۴۰۹۳۰ عنوان
- شمارگان کتب منتشره: ۱۵۲/۷۵۲ میلیون جلد
- نمایندگیهای رسانه‌های خارجی در کشور: ۸۰ دفتر نمایندگی
- جهانگردان خارجی: ۱/۵۸۵ میلیون نفر
- تعداد واحدهای خدمات بهزیستی: ۱۶۹۳ واحد
- تعداد بیمه شدگان تامین اجتماعی: ۷/۱۶ میلیون نفر
- تعداد بیمه های خدمات درمانی: ۳۲/۵ نیلیون نفر
- درصد بیمه شدگان: ۹۰ درصد

امور زنان

- جمعیت زنان: ۳۳ میلیون نفر
- نسبت جمعیت زنان به کار جمعیت: ۴۹ درصد
- نسبت معلمان زن از کل آموزگاران: ۵۰/۵ درصد

- سهم دانش آموزان دختر از کل: ۵۰ درصد
- سهم دانشجویان زن ورودی به دانشگاهها: ۶۴ درصد
- تعداد دانشجویان دختر: ۴۳۵۶۳۵ نفر
- تعداد کارمندان زن در بخش دولتی: ۷۱۰۲۳۳ نفر (۲۲٪)
- درصد حضور زنان در بخش دولتی: ۹/۴ درصد
- سازمانها و تشکیلات غیر دولتی زنان: ۱۳۹ سازمان
- تعداد نمایندگان زن در مجلس: ۱۲ نفر
- درصد کرسیهای زنان در مجلس: ۴ درصد
- تعداد ورزشکاران تحت پوشش انجمنهای ورزش بانوان: حدوداً یک میلیون نفر
- بهداشت و درمان
- میزان مرگ و میر اطفال زیر ۵ سال: ۲۳ درهزار
- تعداد موسسات درمانی: ۷۳۸ بیمارستان
- تعداد موسسات درمانی وزارت بهداشت: ۴۹۳ بیمارستان
- تعداد تختهای بیمارستانی ۲۰۳: هزار تخت
- تعداد تختهای بیمارستانی وزارت بهداشت: ۱۴۰ هزار تخت • شاخص توزیع تخت: ۱ تخت برای ۵۹۲ نفر
- تعداد پزشکان: ۱۷۴ هزار نفر
- تعداد مراکز بهداشتی و درمانی: ۷۳۴۵ مرکز
- تعداد خانههای بهداشت: ۱۶۰۲۳ واحد
- تعداد پایگاههای اورژانس: ۴۳۸ پایگاه
- تعداد کارخانههای تولید دارو: ۱۲۲ باب
- شاخص امید به زندگی: ۷۰ سال

منابع:

- خلاصه تحولات اقتصادی سال ۱۳۸۳ - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سایت اینترنتی www.cbi.ir
- سایت اینترنتی مرکز آمار ایران به آدرس www.sci.or.ir :
- گزارشهای عملکرد سالانه واصله از وزارتخانههای مختلف - ۱۳۸۳
- تحولات اقتصادی؛ اجتماعی کشور از نگاه آمار - چاپ ۱۳۸۴